

Dr hab. n. med. Iwona Sarzyńska-Długosz
Oddział Rehabilitacji Neurologicznej
II Klinika Neurologii
Instytut Psychiatrii i Neurologii
02-957 Warszawa, ul. Sobieskiego 9
Tel. 501 433 321
e-mail: idlugosz@ipin.edu.pl

Warszawa 03.10.2020

Ocena rozprawy doktorskiej

Mgr Agaty Róży Wróblewskiej

pt.: „Wpływ terapii metodą Nordic Walking na zaburzenia chodu, ze szczególnym uwzględnieniem zamrożenia, w chorobie Parkinsona”

dla Rady Nauk Medycznych Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Medycznego w Łodzi

Choroba Parkinsona, należąca do chorób neurodegeneracyjnych ośrodkowego układu nerwowego, których częstość występowania wzrasta wraz z wiekiem stanowi coraz istotniejszy problem zarówno medyczny, jak i społeczny. Wpływ choroby Parkinsona na zdrowie całych populacji zwiększa się systematycznie wraz ze stopniowym wydłużaniem się życia ludzi i wzrostem odsetka osób powyżej 65 roku życia. Zaburzenia chodu w przebiegu choroby Parkinsona stanowią jeden z deficytów mających największy wpływ na powstawanie ograniczeń w społecznym funkcjonowaniu człowieka. Biorąc pod uwagę stale zwiększające się społeczne znaczenie choroby Parkinsona niezbędne jest wprowadzenie szeroko zakrojonych działań mających na celu spowolnienie postępu niepełnosprawności w przebiegu tej choroby. Działania te muszą być wieloetapowe i obejmować m.in. proces kompleksowej rehabilitacji, w trakcie której bardzo ważnym zagadnieniem neurorehabilitacyjnym jest poprawa sprawności chodu.

Z tych powodów uważam, że problematyka badawcza pracy doktorskiej mgr Agaty Róży Wróblewskiej oceniająca wpływ terapii metodą Nordic Walking na zaburzenia chodu w chorobie Parkinsona jest trafna oraz ważna zarówno ze względów poznawczych jak i praktycznych.

Oceniana rozprawa ma 111 stron wraz z piśmiennictwem oraz 16 stron załączników pracy. Zbudowana jest według klasycznego wzorca obejmującego wstęp, cele rozprawy, opis materiału klinicznego i metodyki badawczej, uzyskane wyniki i dyskusję. Całość uzupełniają wnioski końcowe, streszczenie oraz streszczenie w języku angielskim oraz piśmiennictwo. Do pracy załączone są: informacje dla pacjenta, formularz świadomej zgody Pacjenta na udział w badaniu, II i III część skali

UPDRS, Kwestionariusz Chodu i Upadków, Kwestionariusz Zamrożenia Chodu, formularz zestawienia wyników uzyskanych w Kwestionariuszu Chodu i Upadków oraz formularz zestawienia wyników uzyskanych w teście Prowokującym Zamrożenie Chodu oraz w teście Timed Up and Go.

Tekst dysertacji poprzedzony jest spisem treści, wykazem skrótów a zakończony spisem tabel oraz spisem rycin.

Właściwą część pracy doktorskiej rozpoczyna wstęp będący wprowadzeniem do tematu, w którym autorka przytacza dane dotyczące epidemiologii i etiopatogenezy choroby Parkinsona, objawy oraz zasady postępowania terapeutycznego w chorobie Parkinsona z uwzględnieniem klasycznych i nowoczesnych metod postępowania rehabilitacyjnego. W mojej ocenie w tej części dysertacji autorka wykazała się bardzo dobrą znajomością literatury poświęconej tematyce poruszanej w pracy. Wstęp został napisany zwięzłym i prostym językiem oraz zawiera niezbędne dane wprowadzające czytelnika rozprawy w analizowane zagadnienie oraz wyjaśnia, dlaczego doktorantka podjęła się opracowania właśnie tego tematu badawczego. Pragnę zwrócić uwagę na błędne użycie określenia „chorobowość”, zamiast „zapadalność”. Współczynnik chorobowości jest miernikiem zdrowia publicznego określającym całkowitą liczbę osób, które chorują na chorobę Parkinsona w danym okresie w określonej liczebnie populacji, natomiast współczynnik zapadalności określa liczbę nowych przypadków zachorowania na chorobę Parkinsona, które wystąpiły w danym okresie w określonej populacji.

Następnie doktorantka przedstawia cel swojej pracy, za jaki przyjmuje: ocenę wpływu terapii prowadzonej z zastosowaniem Nordic Walking na zaburzenia chodu w chorobie Parkinsona. Aby zrealizować zamierzony cel autorka dodatkowo sformułowała 4 cele szczegółowe, które przedstawione zostały jasno i są z klinicznego punktu widzenia zasadne.

W rozdziale omawiającym materiał i metody doktorantka opisała grupę objętą badaniem. Zastrzeżenie moje budzi brak informacji przez jaki okres czasu zbierano materiał badawczy, oraz jaka liczba osób potencjalnie kwalifikujących się do badania odmówiła w nim udziału.

W tej części pracy autorka wymienia i omawia także narzędzia badawcze, sposób przeprowadzenia badania oraz harmonogram ewaluacji efektów terapii.

Wyniki pracy przedstawiono na 26 stronach oraz udokumentowano w 15 tabelach oraz na 12 rycinach. W mojej ocenie tak przedstawione wyniki są niedostatecznie czytelne - w pierwszej części wyników powinna się znaleźć charakterystyka i porównanie grupy badanej oraz grupy kontrolnej.

Poza wartościami liczbowymi powinna obejmować dane procentowe oraz analizę statystyczną potwierdzającą, że grupy te na początku badania nie różniły się istotnie między sobą pod względem poszczególnych parametrów (wiek, płeć, czas trwania choroby, stan neurologiczny czy stan funkcjonalny).

W kolejnej części powinna być analiza podstawowych parametrów dokonanej oceny neurologicznej i funkcjonalnej uzyskanych przez grupę badaną oraz grupę kontrolną w poszczególnych punktach czasowych wraz z analizą porównawczą wskazującą jakie różnice stwierdzono w ocenianych parametrach w poszczególnych punktach czasowych.

Opisy wyników są krótkie i treściwe oraz stanowią zwięzłe podsumowanie najważniejszych informacji wynikających z dokonanych analiz. Chociaż poszczególne analizy przedstawione są w odrębnych podrozdziałach dobrą praktyką byłoby zamieszczenie w tekście odnośników wskazujących, w której tabeli, czy na której rycinie te wyniki zostały szerzej zobrazowane. W podrozdziałach 4.7, 4.8, 4.9 stwierdzam niewłaściwą numerację kolejnych tabel.

Dyskusja (8 stron) stanowiąca analizę doniesień poświęconych badaniom oceniającym efektywność terapii z wykorzystaniem Nordic Walking w reedukacji chodu osób z rozpoznaniem choroby Parkinsona jest napisana zrozumiałym językiem oraz zawiera adekwatne odniesienia własnych wyników do spostrzeżeń innych autorów.

W tej części warto byłoby też wskazać ograniczenia pracy, które mogły mieć wpływ na ostateczne wnioski. W związku z konstrukcją badania zakładającą porównanie braku aktywności fizycznej w grupie kontrolnej do regularnej terapii z wykorzystaniem Nordic Walking w grupie badanej nie możemy być pewni, czy poprawa zaobserwowana w grupie korzystającej z treningu Nordic Walking jest następstwem tego specyficznego rodzaju treningu czy została osiągnięta dzięki regularnej aktywności fizycznej. W mojej ocenie niezmiernie istotne byłoby zwrócenie uwagi czytelnika na fakt, że stwierdzana poprawa może być następstwem jakiegokolwiek regularnej aktywności fizycznej realizowanej przez grupę badaną.

Nie zgadzam się ze stanowczym stwierdzeniem doktorantki, że „rehabilitacja choroby Parkinsona powinna odbiegać od tradycyjnych form usprawniania ruchowego i oparta być na nowych modelach”. Zgodnie z współczesną wiedzą medyczną alternatywne metody rehabilitacji choroby Parkinsona (Tai-Chi, taniec, Nordic Walking, terapia z wykorzystaniem rzeczywistości wirtualnej) stanowią obiecujące metody uzupełniające tradycyjne formy usprawniania ruchowego.

Pracę zamyka 5 wniosków końcowych, które są istotne z klinicznego punktu widzenia i zostały sformułowane w oparciu o uzyskane wyniki.

Piśmiennictwo obejmuje 200 pozycji literaturowych właściwie dobranych i wykorzystanych. Zwracają uwagę drobne nieścisłości w sposobie przytaczania poszczególnych pozycji literatury:

- niejednorodny sposób podawania tytułów czasopism – skróty lub pełne tytuły,
- brak stałej reguły dotyczącej liczby przytaczanych nazwisk autorów,
- pozycja 81 – błędna data publikacji – powinno być „2017; 4: 290-297”, w 2016 roku została udostępniona wersja on-line.

Zastanawiające jest, także że do pozycji 50 piśmiennictwa, będącej źródłem elektronicznym autorka miała dostęp w kwietniu 2012 roku tj. 8 lat przed napisaniem pracy.

Z obowiązku recenzenta dodam, że:

- W pracy znajdują się nieliczne błędy stylistyczne i interpunkcyjne.
- W tabelach nr 2 i 3 (w rzeczywistości – w tabelach nr 14 i 15) zastosowana była inna czcionka niż w całości pracy, co wspólnie z nieprawidłową numeracją może sprawiać wrażenie skopiowania fragmentu wyników z innej pracy.
- Wszystkie skróty po raz pierwszy użyte w tekście powinny zostać wytłumaczone – niezależnie czy były umieszczone w spisie stosowanych skrótów czy też nie.

W moim odczuciu bardzo silną stroną pracy jest poruszany temat, który wciąż nie jest dostatecznie zbadany i nie są znane wystarczająco przekonujące wyniki stosowania nowoczesnych metod wspierania i intensyfikacji rehabilitacji pacjentów z chorobą Parkinsona. Tematyka pracy może zainteresować zarówno neurologów, specjalistów rehabilitacji medycznej jak i fizjoterapeutów ze względu na jej interdyscyplinarny charakter. Należy także podkreślić nienaganną oprawę graficzną przedstawionej rozprawy doktorskiej.

Celem rozprawy doktorskiej jest m.in. wykazanie się: posiadaną wiedzą teoretyczną kandydatki w danej dyscyplinie naukowej oraz zdolnością do przeprowadzenia pracy naukowej pod kierunkiem, w szczególności umiejętnością zaplanowania i realizacji badania oraz wyciągnięcia właściwych wniosków z uzyskanych wyników.

Przedstawiona mi do recenzji rozprawa doktorska mgr Agaty Róży Wróblewskiej pt.: *„Wpływ terapii metodą Nordic Walking na zaburzenia chodu, ze szczególnym uwzględnieniem zamrożenia, w chorobie Parkinsona”* osiąga ten cel i spełnia wszystkie wymagania stawiane rozprawom doktorskim.

Zwracam się do Wysokiej Rady Nauk Medycznych Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Medycznego w Łodzi o dopuszczenie mgr Agaty Róży Wróblewskiej do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Sarzyńska-Długosz

Dr hab. n. med. Iwona Sarzyńska-Długosz
specjalista neurolog
specjalista rehabilitacji medycznej
5959532

